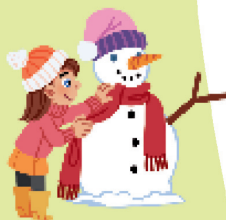

Књига која се стално
изнова чини!

LAROUSSE ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ПРИРОДЕ

САДРЖАЈ

ГОДИШЊА ДОБА

5

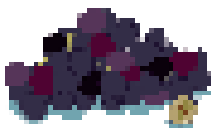
ДОЛАЗАК ПРОЛЕЋА	6
ЖИВЕЛО ЛЕТО!	8
ЛЕПЕ БОЈЕ ЈЕСЕНИ	10
БРРР, ЗИМА ЈЕ!	12
КИША ИЛИ СУША?	14

НА СЕЛУ

17

ДОБРО ДОШЛИ У БАШТУ!	18
ВОЋЕ ЈЕ ТАКО УКУСНО!	20
У ПОЉИМА	22
ЖИВИЦЕ – И КОРИСНЕ И ЛЕПЕ!	24

СЛАТКЕ ВОДЕ

27

БАРЕ И ЈЕЗЕРА ПУНИ ЖИВОТА!	28
И ТЕЧЕ, ТЕЧЕ РЕКА...	30
КОЛИКО РИБА!	32
МОЧВАРЕ ВРВЕ ОД ЖИВОТА	34

ПРОШЕТАЈМО СЕ ПО ШУМИ

37

ЛИШЋАРИ: ЛИШЋЕ КОЈА ОПАДА	38
ЧЕТИНАРИ: КАКВО ЧУДНО ЛИШЋЕ!	40
ПЕЧУРКЕ РАЗНИХ ОБЛИКА	42
КРЗНЕНИ И ПЕРНАТИ СТАНОВНИЦИ ШУМЕ	44
КОЛИКО СВЕТА У ШУМСКОЈ СТЕЉИ	46

У ПЛАНИНИ

49

ОД ДОЛИНЕ ДО ВРХОВА	50
ПЛАНИНА ЛЕТИ	52
ПЛАНИНА У БЕЛОМ РУХУ!	54
ПЕЋИНЕ, СВЕТ У МРАКУ	56

НА МОРУ

59

КАД НИВО МОРА РАСТЕ И ОПАДА	60
РАЗНОВРСНИ ПРЕДЕЛИ	62
ЖИВОТ УЗ МОРЕ	64
ЖИВОТ НА ПУЧИНИ	66
СПОРТИСТИ ИЗ ДУБИНА	68

У УДАЉЕНИМ ЗЕМЉАМА

71

ДВА ГОДИШЊА ДОБА АФРИЧКЕ САВАНЕ	72
БУЈНА ПРАШУМА	74
ПУСТИЊА: АЈА ЈЕ ВРУЋЕ!	76
У ЦАРСТВУ ХЛАДНОЋЕ	78
ДИВОТЕ ЈУЖНИХ МОРА	80

НЕВЕРОВАТНА ПРИРОДА

83

ВОДА, ЧУДО ПРИРОДЕ	84
КАКВЕ СМЕШНЕ СТЕНЕ	86
ЖИВОТИЊЕ, ИЗУЗЕТНИ ГРАДИТЕЉИ!	88
НЕВЕРОВАТНЕ БИЉКЕ	90
НЕОБИЧНЕ ЖИВОТИЊЕ	92

БЕСНА ПРИРОДА!

95

ГНЕВ НЕБА	96
ПОМАХНИТАЛО ТЛО	98
БУЋЕЊЕ ВУЛКАНА	100

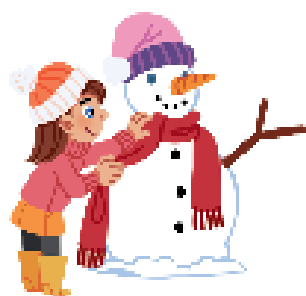
УГРОЖЕНА ПРИРОДА

103

ЗЕМЉА ЈЕ БОЛЕСНА	104
УГРОЖЕНЕ ЖИВОТИЊЕ И БИЉКЕ!	106
ЧУВАЈ СВОЈУ ПЛАНЕТУ!	108

ИНДЕКС

110

ГОДИШЊА ДОБА

ДОЛАЗАК ПРОЛЕЋА

Дани су све дужи и сунчеви зраци загревају тло.
Дрвеће пупи, појављују се први цветови, птице цвркућу,
младунци долазе на свет: пролеће је!

Нарцис, бреберина, дивљи зумбул, шафран, љубичица, зимзелен...
има цветова свих боја и облика.

Дивља
јагорчевина

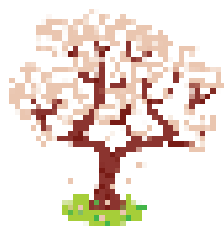
Питома
јагорчевина

Јагорчевина је један од првих
пролећних цветова. Дивља јагор-
чевина је жута. Оне које расту у
баштама могу бити наранџасте,
црвене, ружичасте, плаве...

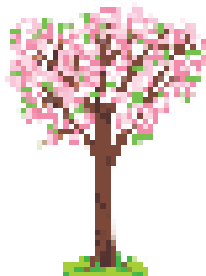

Јоргован има лепе грозда-
сте цветове ружичасте,
љубичасте, беле или
слезове боје. Мирис му је
заносан!

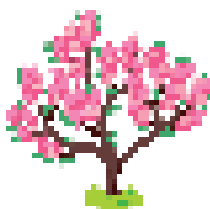
ВОЋКЕ СУ У ЦВЕТУ.

Трешња

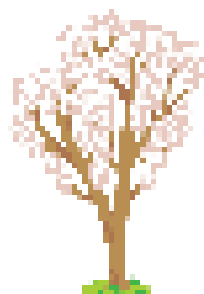
Јабука

Бресква

Крушка

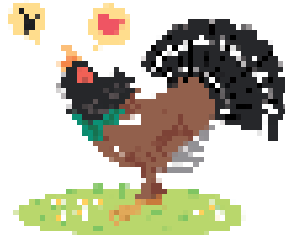

Шљива

Мужјаци **зеца** боксују се усправљени на задње шапе и скачу као помах-нитали како би се допа-ли женкама. Баш су сме-шни!

АХ, ТА ЛЉУБАВ!

Тетреби у планини пева-ју и плешу у групи да би освојили женке. Лепотице бирају најбоље!

Кад падне мрак, у барама певају хорови мужјака **шумске гаталинке** не би ли привукли лепотице. Њихово кретање је врло гласно!

Кошута доноси на свет младунче - преслатког Бамбија! Неколико сати након што је дошло на свет, оно већ хода.

РАДОСНИЦА

Младунци лисице долазе на свет са сивим крзном. Између другог и четвртог месеца оно поприма лепу риђу боју.

Вучица је окотила легло од пет вучића: они ће сисати два месеца.

У марту су честе изненадне и јаке кише. Срећом, оне никад не трају дуго: то су пролећни пљускови! Често су праћени ветром и градом.

ЖИВЕЛО ЛЕТО!

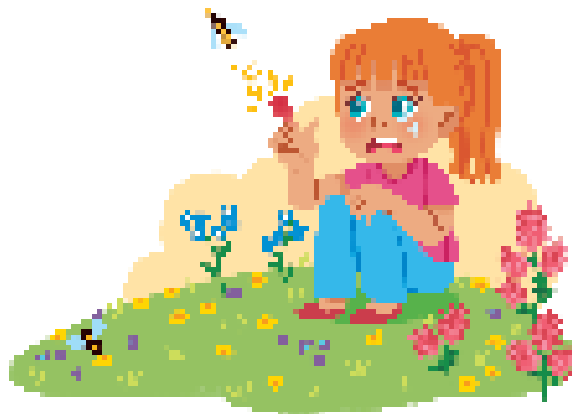
Лети сунце касно залази. Дани су топли, а ноћи благе. Дрвеће је прекривено лишћем. Тада је распуст и можемо да се купамо!

Сазреле су брескве, кајсије, малине и друго укусно воће. Прави је тренутак да га убереш и почистиш се!

Птице ловe инсекте да би нахраниле птиће. Плава сеница има велику породицу, па мора да буде вредна!

Чувај се оса, пчела, стршљена и бумбара: њихов убуд је болан!

На ливадама ниче цвеће. Љутић, црвена детелина, честославица, споменак... Какве боје!

Дугине боје

Дуга је сјајна шарена трака сачињена од седам боја: љубичасте, индигоплаве, плаве, зелене, жуте, наранџасте и црвене. Можеш да је посматраш рано ујутру или касно поподне када пада киша и истовремено сија сунце.

Да ли знаш?

КАД СУ ЛЕТЊИ ДАНИ ТОПЛИ И ВЛАЖНИ, ЧЕСТЕ СУ СНАЖНЕ ОЛУЈЕ.

Јаке струје топлог ваздуха
подижу се и стварају велике
беле облаке...

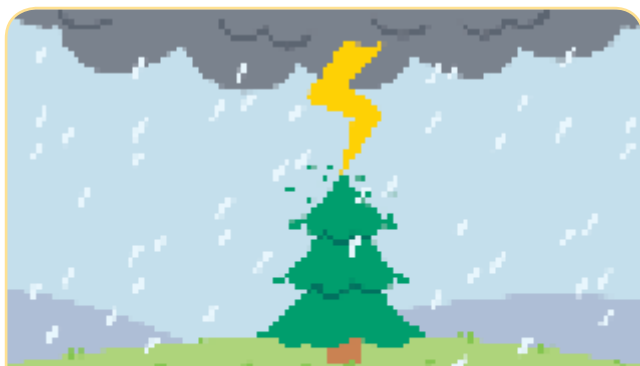
... који се брзо претварају у велике
наелектрисане црне облаке.

Они су праћени снажним **ветровима**,
јаким **кишама**, понекад и **градом**...

... али и **муњама** и **грмљавином**.

Гром понекад удари у неку високу
зграду или усамљено дрво!

Никад се за време олује не склањај
испод дрвета усред поља: то је опасно!

ЛЕПЕ БОЈЕ ЈЕСЕНИ

Ноћи су у јесен дуже и хладније.

Ујутру је често магла, а понекад и мраз. Листопадно дрвеће губи лишће и печурке ничу из земље.

Пре него што опадне, лишће мења **боју**. Из зелене прелази у жуту, а затим у наранџасту, загаситоцрвену и смеђу.

Многе **птице** одлазе из Европе у топле афричке земље. То је веома дуго путовање!

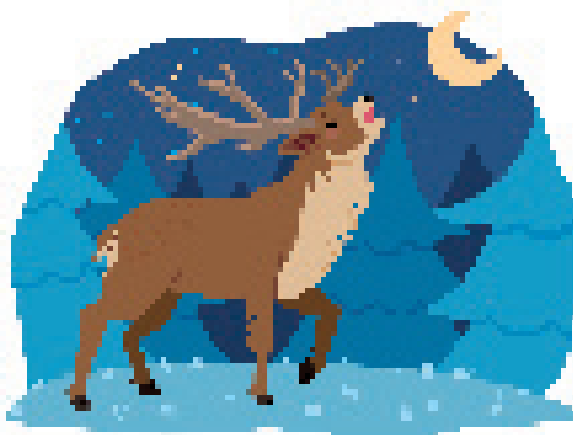

Вргањ:
укусан

Пантеровка:
врло опасна

У ливадама и шумама налазимо укусне **печурке**, али и оне које су отровне и које не треба дирати!

За **јелене** је то сезона љубави! Мужјаци се ноћу туку и испуштају пригушене крике: кажемо да ричу.

Спремајући се за зиму, многи глодари и птице праве залихе хране које брижљиво крију. Паметно!

Веверице, и риђе и сиве, закопавају лешнике у подножју дрвећа. Кадре су да их пронађу чак и кад снег прекрије тло!

Сојка и њена америчка рођака **плава креја** скривају жиреве у земљу и прекривају их сувим лишћем.

Жутогрли миш складишти лешнике, жиреве и семенке у ходницима своје јазбине. Кад огладни, не мора да излази!

Док **брглез** крије семенке у пукотинама на кори дрвета...
... **детлић** буши рупе у стаблу, па их пуни жиревима!

БРРР, ЗИМА ЈЕ!

Зима је најхладније доба године на северној Земљиној половини. Дани су краћи: рано се смркава. То је такође годишње доба када пада снег: можеш да се санкаш и прaviш Снешка Белића!

Сунчани Божић!

Годишња доба се смењују у зависности од положаја Земље у односу на Сунце. Када се северна Земљина полулопта, звана северна хемисфера, нагне ка Сунцу, онда је лето. Тада је на јужној хемисфери зима. И обратно! Када ти славиш Божић под снегом, мали Аустралијанци га проводе на сунцу!

ДУГА ДРЕМКА

Да би се избориле са хладноћом и недостатком хране, многе животиње заспе у јесен и пробуде се у пролеће: оне преспавају зиму.

Мрмот спава, заједно са целом породицом, дуже од шест месеци на дну јазбине чији је улаз затворио.

Пух спава у гнезду смештеном у рупи у дрвету. Повремено се буди и грицка залихе хране.

Јеж чврсто спава на топлем, у меком гнезду од лишћа и траве. Кад се пробуди, мршав је као чачкалица!

Пуж се закопа у земљу и затвори кућицу пљувачком: кад се осуши, она се претвори у чврст поклопац.

Шумска корњача спава у рупи коју је ископала у тлу, главе, ногу и репа увучених испод оклопа. Њена рођака **барска корњача** спава у муљу на дну језера. Навике су различите!

КИША ИЛИ СУША?

У већини области у свету постоје четири годишња доба: пролеће, лето, јесен и зима. У неким земљама близу екватора постоје, међутим, само два: кишна и сушна сезона.

За време кишне сезоне веома је топло, али свакога дана пада киша: пљускови су веома јаки.

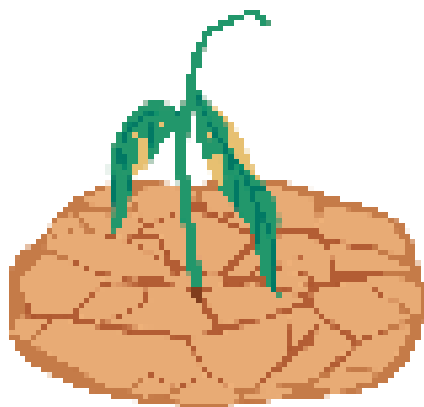
СЕЗОНА КИША

Ниво воде у рекама прилично **порасте**.

Да вода не би плавила куће, оне су изграђене на **стубовима**.

За време сушне сезоне **не падне** ни кап кише.

СУШНА СЕЗОНА

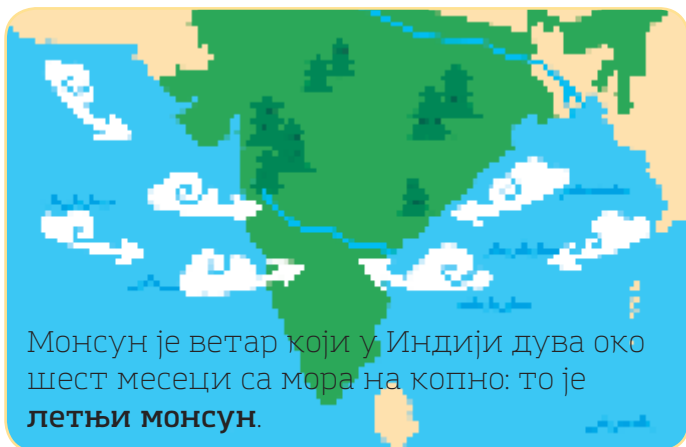

Врућина је, вода је **ретка** и исушена земља је прашњава.

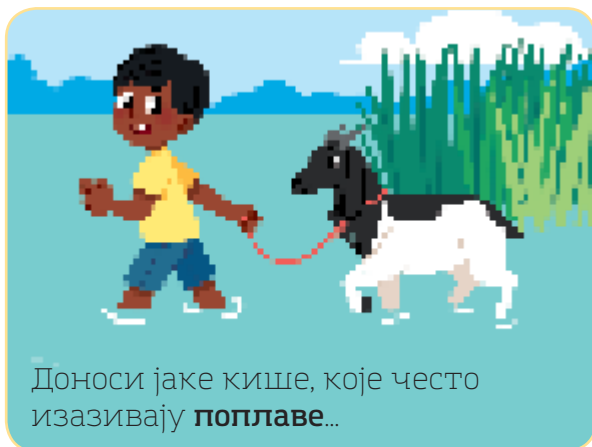

Кад суша предуго траје, усеви су **спарушени** и животиње умиру од жеђи.

ЛЕТЊИ МОНСУН, ЗИМСКИ МОНСУН

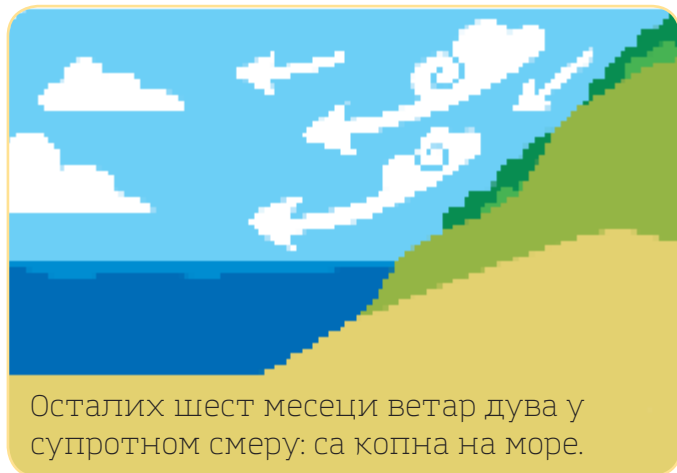
Монсун је ветар који у Индији дува око шест месеци са мора на копно: то је **летњи монсун**.

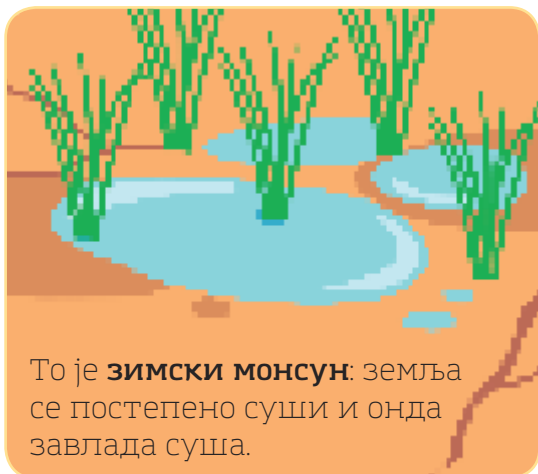
Доноси јаке кише, које често изазивају **поплаве**...

... али неопходан је за **узгајање пиринча**.

Осталих шест месеци ветар дува у супротном смеру: са копна на море.

То је **зимски монсун**: земља се постепено суши и онда завлада суша.

Најпознатији монсун дува у Азији, али слабији монсуни постоје и у другим тропским областима – у Африци, Америци и Аустралији.